

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)

परीक्षा : मे- २०२३

सत्र - १

विषय : माहिती साठवण आणि प्रतिप्राप्ती(ML-32-112)

दिनांक : २४/०५/२०२३

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. संग्रहणाचे वर्णन पहिले साधन म्हणजे होय.
अ) खडक
ब) दगड
क) कागद
ड) दोन्ही अ आणि ब
२. च्या दशकात माहिती संग्रहणाच्या यांत्रिक प्रयत्नांना सुरवात झाली.
अ) १९४०
ब) १९५०
क) १९६०
ड) १९७०
३. माहिती संग्रहणाच्या यांत्रिक प्रयत्नांमध्ये सर्वात प्रथम..... चा वापर केला.
अ) छिद्रित कागदाचा रीळ
ब) ताम्रपट
क) कापड
ड) भूर्जपत्र
४. च्या दरम्यान आयबीएम या संगणक कंपनीने माहिती संग्रहणासाठी पंचकार्ड चा वापर सुरु केला.
अ) १९६०
ब) १९५०
क) १९७०
ड) १९४०
५. मध्ये पहिला अमेरिकन व्यावसायिक संगणक तयार झाला.
अ) १९४१
ब) १९६१
क) १९५१
ड) १९७१
६. माहिती संगणकामध्येच बसविलेल्या द्वारे संग्रह करण्याची आणि वाचण्याची सोय होती.
अ) मॅग्नेटिक हेड
ब) चिप
क) पेनड्राइव्ह
ड) हार्डडिस्क
७. मध्ये आयबीएम ने पहिली हार्ड डिस्क तयार केली.
अ) १९५३
ब) १९६३
क) १९४३
ड) १९७३
८. च्या दशकामध्ये सिडीचा उदय झाला.
अ) १९८०
ब) १९७०
क) १९९०
ड) १९६०
९. माहिती संग्रहित करण्यासाठी निर्मिती करण्यात आली.
अ) झिप ड्राइव्ह
ब) पेन ड्राइव्ह
क) मेमरी कार्ड
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
१०. च्या दशकामध्ये झिप ड्राइव्हची निर्मिती करण्यात आली.
अ) १९८०
ब) १९९०
क) १९७०
ड) १९६०

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. निर्देश म्हणजे काय? त्याची आवश्यकता आणि फायदे स्पष्ट करा.
 २. पोप्सी निर्देशन पद्धती बदल सविस्तर माहिती लिहा.
 ३. किवर्ड आऊट ऑफ कॉन्टेक्सट बदल माहिती लिहा.
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. माहिती साठवणीची विविध माध्यमे स्पष्ट करा.
 २. माहिती प्रतिप्राप्ती प्रणालीचे मूल्यमापन या बदल सविस्तर माहिती लिहा.
 ३. पश्चात समन्वय निर्देशन पद्धती बदल सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. निश्चित संज्ञासंख्या
 २. बुलियन तंत्र
 ३. नैसर्गिक निर्देशन भाषा

English Translation

Information Storage & Retrieval Systems (ML32-112)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. First medium of collection was -----

a) rock	b) stone
c) paper	d) both a and b
 2. Collection of information with application of technology was started in -----

a) 1940	b) 1950
c) 1960	d) 1970
 3. In the first efforts made for collection of information through technology ----- was used.

a) paper rolls with holes	b) copper plate engraving
c) cloth	d) birch bark
 4. Use of punch card was started by IBM in -----

a) 1960	b) 1950
c) 1970	d) 1940
 5. First commercial American computer was started in

a) 1941	b) 1961
c) 1951	d) 1971
 6. In ----- there is a facility to store and read information in the computer.

a) Magnetic head	b) chip
c) pen drive	d) hard disk
 7. First hard disk was prepared by IBM in -----

a) 1953	b) 1963
c) 1943	d) 1973
 8. CD was found in -----

a) 1980	b) 1970
c) 1990	d) 1960
 9. To store information -----was founded

a) Zip drive	b) Pen drive
c) Memory card	d) none of the above
 10. Zip drive was founded in -----

a) 1980	b) 1990
c) 1970	d) 1960

- Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)**
1. Explain the concept of index. State its need and importance.
 2. Explain in detail POPSI indexing system.
 3. Write in detail about Keyword out of context.
- Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)**
1. Explain various mediums of information storage.
 2. Explain in detail about evaluation of information retrieval system.
 3. Explain Post co-ordinate indexing system in detail.
- Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)**
1. Controlled vocabulary
 2. Boolean logic
 3. Natural indexing language
-